

СТАНОВИЩЕ

от: проф. д-р Дарина Найденова Христова, д.м.,
член на Научно жури по заповед Р-109443/05.12.2024 г. на Ректора на МУ – Варна.

ОТНОСНО: конкурс за заемане на академичната длъжност **доцент** в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина, **специалност** „Хигиена (вкл. трудова, комунална, училищна, радиационна, хигиена на хранене и др.)“, за нуждите на **Катедра Хигиена и епидемиология** към Факултет **Обществено здравеопазване** на Медицински университет – Варна, публикуван в *Държавен вестник*, бр. 85 от 08.10.2024 г.

КАНДИДАТ: гл. ас. д-р Албена Борисова Тонева - Стоянова, д.м.

1. Кратки биографични и данни и професионално развитие за кандидата

Д-р Албена Тонева – Стоянова е родена през 1964 г. През 1989 г. тя завършва Висшия медицински институт във Варна, със специалност медицина. Дълги години работи в в ХЕИ – Варна, първоначално като лекар ординатор. През 2000 г. става ръководител на сектор „ТСК“, а впоследствие - и началник на отдел „КХОХ“ в РИОКОЗ – Варна. През 2006 г. д-р Тонева оглавява дирекция „Здравен контрол“ в РЗИ – Варна, а по-късно става началник на отдел „Контрол на храните“ в Областната дирекция по безопасност на храните – Варна, където отговаря за надзора върху хранителната безопасност и законодателството в областта на безопасността на храните. Десет години по-късно д-р Албена Тонева променя професионалните си интереси, насочвайки се към клиничната практика като започва работа в Имунохематологичната лаборатория на Регионалния център по трансфузионна хематология, гр. Варна. Успоредно с това, д-р Албена Тонева участва активно в преподаването в Медицински университет – Варна. През 2015 г. печели конкурс и става част от академичния състав на Катедрата по хигиена и епидемиология към Факултета по обществено здраве. През 2020 г., след защита на дисертационния си труд заема длъжността главен асистент. Преподава на студенти от различни специалности във ФОЗ и ФАКУЛТЕТ Медицина, като основните теми, които разработва са в областта на хигиената, хигиената на храненето и профилактиката на здравето. Д-р Тонева има придобита специалност по „Хранене и диететика“. В работата си използва няколко езика: руски, немски и английски език.

2. Научната активност и постижения на кандидата

Основните научни интереси на д-р Албена Тонева са в сферата на профилактиката на здравето и най-вече на храненето и хранителния статус на деца с нервно-психични заболявания. Дисертационният ѝ труд разглежда връзката между хранителния статус и качеството на живот на родители и обгрижващи деца с такива заболявания.

Научните публикации на д-р Тонева наброяват **53 научни статии**. От тях **9 са публикувани в престижни научни издания, индексирани в Scopus и Web of Science**. Това са статии върху темите за храненето, профилактиката на обществено значимите заболявания. Д-р Тонева има издадена една **монография: „Хранителни аспекти на „тихата пандемия“ – аутизъм и детската церебрална парализа“**, която отново поставя акцент върху детското хранене при неврологичните разстройства.

Д-р Тонева участва в различни научни формати, на които представя активно резултатите от научната си работа. Посетила е **62 научни форума** на които е представила **33 постери**. Заслува да бъде отбелязано участието и в **четири научни проекта**, включително международни инициативи като **CD-skills project** (Danube Transnational Interreg Program) и **COMISS** – проект за валидиране на въпросник за скрининг на симптоми, свързани с алергия към белтъка на кравето мляко при кърмачета. Д-р Тонева е активен участник в **проект № BG-RRP-2.004-0009-C02 „Повишаване на транслационните постижения в медицината (MUVE-TEAM) – Nutrilect“ (2023–2026)**, както и на **проект № 22025 „Молекулни биомаркери при деца с генерализирано разстройство на развитието“ (2023–2026)**, финансиран от фонд „Наука“. Научната продукция на кандидатката е доказателство за изследователския и потенциал и професионална ангажираност.

3. Приноси в научните трудове на кандидата

Научните приноси на д-р Тонева са в сферата на профилактиката, храненето и общественото здраве. Основният и принос е проучването на хранителния статус на деца с невропсихиатрични разстройства, както и на факторите, влияещи върху качеството на живот на обгрижващите ги. Основаната част от научните приноси на д-р Тонева са оригинални и с научно-практически характер. Приносите могат да се групират в няколко научни сигемента:

- **изследването на храненето, растежа и нервно-психическото развитие на деца с невропсихиатрични разстройства и деца от атопични семейства.**
- Проведено е проучване на хранителния статус на уязвими групи деца чрез

биохимични маркери и антропометрични показатели, прилагани спрямо стандартите на СЗО и Американското общество по парентерално и ентéralно хранене (ASPEN). Проследено е разпространението на малнyтрицията и макро- и микронyтритивни дефицити при децата с нервнoписхически отклонения и са установени **висока честота на витамин D дефицит** – ключов в когнитивното развитие. Проучени са някои **хранителни препятствие в изследваната уязвима група**; нарушения в дъвченето, гълтането, гастроезофагеален рефлукс и капризен апетит (избирателност в храненето).

- **оралния статус на деца с невропсихиатрични нарушения: изследван е оралния и парадонталаният статус и връзката му с хранителното поведение, патологичното хранене и хранителните дефицити при децата с неврологични нарушения**
- **хранителните алергии в кърмаческа възраст. Анализирани са рисковите фактори** за развитие на хранителна алергия в кърмаческа възраст (вкл. модел на родоразрешение, фамилна анамнеза, епигенетични фактори и пр.)
- **храненето в периода на майчинството: акцентира се върху значението на майчиното хранене** и адекватния внос на майката на вит. B9, D, п-3 МК за неврологичното развитие на децата.
- **биохраните и официалния държавен контрол на храни: проучени са нагласите и информираността на потребителите на биохраните в Североизточна България. Анализирани е системата за официален контрол върху биохраните и тяхното етикетирание.**
- **изследването на качеството на живот на родители и обгрижващи деца с невропсихиатрични разстройства. Открива се връзка между здравословните и хранителните проблеми на децата и социалните взаимоотношения и психичното благополучие на обгрижващите ги.**
- **изследването на болничната хигиена и вътреболничните инфекции: анализирани са вътреболничните инфекции и най-честите болнични патогени. Потърсено е мнението на пациентите и персонала за безопасността на болничната среда и са формулирани препоръки за подобрения.**

4. Преподавателска дейност на кандидата

Д-р Тонева е сред водещите специалисти-преподаватели в областта на хигиената на хранене в Медицински университет – Варна. Тя обучава българоезични

студенти от различни специалности, основно в дисциплините хигиена, екология и хигиена на храненето. Преподава в следните дисциплини:

- **Хигиена и екология** /медицина, зъботехника и рехабилитация/
- **Околна среда, хранене и здраве** /здравен мениджмънт/
- **Хигиена на храненето** /Инспектор по общественото здраве/
- **Хранене при деца с гълтателни трудности** /логопедия/
- **Безопасност на храните и законодателство в областта на храните** /Опазване и контрол на общественото здраве/
- **Комунална хигиена** /Инспектор по общественото здраве/
- **Хигиена на детско-юношеската възраст** /Инспектор по общественото здраве/
- **Хигиена и екология на здравното заведение** /Управление на здравните грижи/
- **Хигиена на лечебните заведения и вътреболнични инфекции** /Здравен мениджмънт/
- **Съвременни концепции в проектирането на лечебни заведения** /Биомедицинска техника и технологии/

Д-р Тонева е ръководител на значителен брой дипломанти в областта на хигиената и храненето (в магистърската програма ОКОЗ). Тя е ръководител и на специализанти по „Хранене и диететика“. Кандидатката се включва активно и в **експертни групи** по създаване на документи в областта на политики за безопасност на храните, хранителния статус на уязвими популационни групи и хигиенните практики в здравните заведения.

5. Членство в научни организации

Кандидатката членува в следните научни организации:

- **Българското дружество по хранене и диететика**
- **Българската асоциация по общественото здраве**
- **Европейското дружество по клинично хранене и метаболизъм (ESPEN),**

Със своята административна и обществена ангажираност д-р Тонева допринася за развитието на научната общност и за прилагането на добри практики в сферата на здравния контрол, храненето и общественото здраве.

Заключение:

Д-р Албена Тонева-Стойнова има всички необходимите качества за заемане на академичната длъжност „доцент“ в областта на специалност **Хигиена**. В своята научна работа тя демонстрира интердисциплинарен подход, като комбинира знания от

профилактичната медицината, хигиената на храненето и общественото здраве за създаване на полезни практики.

Наукометричните показатели и професионална квалификация на кандидата отговарят напълно на изискванията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академична длъжност *Доцент* в Медицинския университет *Проф. д-р Параскев Стоянов* – Варна.

На база на това и благодарения на личните ми контакти и работа с д-р Тонева и убедеността ми в нейната етичност, компетентност и професионализъм, препоръчам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват положително за заемането от кандидата д-р Албена Борисова Тонева - Стоянова, д.м. на академичната длъжност *Доцент* в Медицинския университет „*Проф. д-р Параскев Стоянов*“ – Варна.

гр. Варна, 23.02.2025 г.

Подпис: ...

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679

проф. д-р Дарина Найденова Христова, д.м.